

Ontwerp Beleidsprogramma Klimaat — Internetconsultatie juli 2022, Zienswijze VH

De Vereniging Hogescholen heeft kennis genomen van het Ontwerp Beleidsprogramma Klimaat. Wij zijn zeer verheugd met het voornemen van het Kabinet om onze klimaatdoelen aan te scherpen en serieus werk te maken van de realisatie van de ambities. Zoals wordt gesteld in uw brief van 2 juni 2022 (DGKE-K / 22219034) voorzien ook wij dat de operationalisering van het beleidsprogramma een grote impact gaat hebben op burgers, kleine ondernemingen, grote bedrijven en maatschappelijke instellingen. Er zal meer intensieve samenwerking nodig zijn tussen deze partijen om onze energietransitie op een verstandige manier vorm te geven.

Hogescholen als centrale schakel bij regionale samenwerking en innovatieontwikkeling

De hogescholen in de sector techniek zien een grote kans om stevig bij te dragen aan de realisatie van onze ambitieuze klimaatdoelen en de operationalisering van het beleidsprogramma.

Dit doen we uiteraard door professionals met de juiste competenties op te leiden in de techniek en ICT en langs diverse routes betrokken te zijn bij de verschillende Human Capital Agenda's van het Missiegedreven Topsectoren- en Innovatiebeleid. Er wordt veel verwacht van het Actieplan Groene Banen en de hogescholen zullen daar zeker aan bijdragen, niet alleen door initieel opleiden maar ook met om – en bijscholing in het kader van “leven lang ontwikkelen”.

Tevens leveren hogescholen een grote bijdrage met praktijkgericht onderzoek aan innovatieversnelling en regionale samenwerking.

Juist hierop willen we onze bijdrage versterken. Om dit te kunnen doen worden we graag in een zo vroeg mogelijk stadium betrokken bij de ontwikkeling en uitvoering van nationaal en regionaal beleid en de vormgeving van beleidsinstrumenten.]

De doelstellingen in het beleidsprogramma Klimaat zijn ambitieus. De achterliggende opgaven omvatten veelal complexe systeemveranderingen waar intensieve en multidisciplinaire samenwerking voor nodig is. In aanvulling hierop zullen we gezamenlijk de impact moeten vergroten van nieuwe kennis en innovaties die ontwikkeld worden. Op regionaal en lokaal niveau zijn nieuwe waardeketens nodig die de juiste partijen vanuit verschillende sectoren meer intensief laat samenwerken.

Hogescholen werken reeds met vele stakeholders – lokaal, regionaal, nationaal en internationaal – samen en in toenemende mate is dit multidisciplinair en cross-sectoraal. De hogescholen denken op de volgende wijze bij te kunnen dragen aan de realisatie van de ambitieuze doelstellingen zoals benoemd in het beleidsprogramma en aan de maatschappelijke transitie:

- 1. Krachtige verwevenheid onderzoek, innovatie, onderwijs en praktijk:** Onderzoekers van hogescholen doen kort-cyclisch praktijkgericht onderzoek voor en met (innovatieve) bedrijven. Deze nieuwe kennis en inzichten kunnen direct worden doorvertaald naar oplossingen en innovaties in de praktijk en onderwijsprogramma's en zo worden benut om het benodigde human capital van vandaag en morgen op te leiden. Zo zijn hogescholen krachtige verbinders van de kennis- en innovatieagenda's met de human capital opgave. T.a.v. de Duurzame Scheepvaart is bijv. de afgelopen periode is bijv. ingezet op een hechtere landelijke samenwerking binnen het maritiem onderwijs en praktijkgericht onderzoek om een bijdrage te kunnen leveren aan de technologische/maatschappelijke uitdagingen met de brede maritieme sector als toepassingsgebied. Het maritiem onderwijs is tevens bij diverse initiatieven genoemd in het beleidsprogramma aangehaakt. Vanuit het lectorenplatform i.o. zijn inmiddels ook banden gelegd met het fundamenteel onderzoek, andere kennisinstellingen (TU Delft, Marin, NIOZ, TNO, Koninklijke Marine) en maritieme practoraten.

2. **Draagvlak in de wijk, stad en regio:** Onderzoekers en studenten hebben een nauwe relatie met de burger en bedrijven en ervaring 'in de wijk'. Dit helpt om maatschappelijke vragen op tafel te krijgen en het onderzoek en de oplossingsrichting samen met de belanghebbenden vorm te geven. Het onderzoek staat dichtbij de mensen die het nodig hebben.
3. **Integraliteit en cross-over samenwerken:** Hogescholen hebben diepe en brede kennis in huis. Technische opgaven worden verbonden aan alle domeinen, zoals sociale en economische domein, waardoor een meer integrale aanpak ontwikkeld kan worden om de uitdagingen aan te pakken. Hierbij is cross-over samenwerken en onderzoeken eerder norm dan uitzondering. Dat geldt zowel voor onderwijs als onderzoek maar ook in de samenwerking met de praktijk.
4. **Landelijke en regionale spreiding en samenwerking:** Zo'n twintig hogescholen in de sector techniek verspreid door het land zijn dagelijks aan de slag met opgaven in het energie- en duurzaamheidsdomein. Hierdoor zijn er korte lijnen met de praktijk. Daarnaast ook een hoge organisatiegraad in lectorenplatforms en centers of expertise.
5. Regionaal is bijv. het maritiem onderwijs betrokken of soms penvoeder bij diverse initiatieven, pps-en (RIF's, CiV's, CoE's) en landelijk aangesloten bij het maritiem masterplan. Daarin worden de thema's zoals digitalisering, robotisering, veiligheid en duurzaamheid (o.a. nieuwe brandstoffen, circulariteit) binnen het maritieme domein opgepakt. **breedte van kennis en expertise:** De energietransitie staat niet op zichzelf: het is een combinatie met andere opgaven zoals woningbouw, circulariteit, klimaatadaptatie, digitalisering, inclusief handelen en oog voor betaalbaarheid en maatschappelijke kosten/baten.

Hogescholen hebben als geen ander kennis en kunde over de hele breedte van de energietransitie en duurzaamheid – maar ook de andere Kennis- en Innovatieagenda's – in huis en zij kunnen initiatieven uit verschillende domeinen met elkaar verknopen. Om de beoogde doelen te behalen is technologische innovatie nodig en investering in de Human Capital Agenda's nodig en het praktijkgericht onderzoek van de hogescholen kan daar aan bijdragen. Door de beleidsmaatregelen zal de vraag naar onderzoek en innovatie stijgen en/of versnellen, maar het verandert niets aan de inhoud van de thema's waar met praktijkgericht onderzoek al op wordt ingezet.

We zien dus mogelijkheden om de potentie van hogescholen in te zetten en deze te versterken: naast dat we toekomstig hoger technisch opgeleid personeel opleiden, vervullen we een belangrijke rol in innovatie en praktijkgericht onderzoek. We zijn graag een gelijke gesprekspartner in de keten. En worden tevens graag tijdig bij besluitvorming en uitvoering betrokken.

We wachten verder met interesse het Actieplan Groene Banen. Hierin zou de uitwerking voor het onderwijs verder vorm moeten krijgen.

Met vriendelijke groet,
Namen de Vereniging van Hogescholen en de landelijke themateams

Joep Houterman,
Voorzitter CvB Fontys, tevens portefeuillehouder sector techniek in het bestuur van de VH en
voorzitter thematafel Sleuteltechnologieën

Rob Verhofstad,
Voorzitter CvB Hogeschool Arnhem-Nijmegen, tevens voorzitter hbo thematafel Energietransitie &
Duurzaamheid